

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

J. van Belkom
j.van.belkom@nijmegen.nl
T 024 – 329 2506

Ons kenmerk

D231108347

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 28 november 2023
Onderwerp Toolbox natuurinclusief bouwen
Nijmegen

Geachte leden van de raad,

Aanleiding

De gemeente Nijmegen hecht grote waarde aan een prettige leefomgeving. Voor haar burgers, maar ook voor de flora en fauna in de omgeving. Uitgangspunten uit de omgevingsvisie (Omgevingsvisie Nijmegen 2020-2040) zijn: 'We nemen de natuur mee in onze plannen en kiezen voor 'natuurinclusief bouwen'. Om natuurinclusief bouwen beter te implementeren is het afgelopen jaar de 'Toolbox natuurinclusief bouwen, Leidraad voor de gemeente Nijmegen' (verder benoemd als Toolbox nib Nijmegen) opgesteld. Met deze brief informeren we de raad over de voortgang en over de vervolgstap waarin natuurinclusief bouwen wordt ingebed in het omgevingsplan.

Wat willen we bereiken

De Toolbox nib Nijmegen maakt onderdeel uit van de Uitvoeringsagenda biodiversiteit en is een instrument om meer ruimte te creëren voor de natuur in de bebouwde omgeving van Nijmegen. De Toolbox nib Nijmegen richt zich tot het zogenoemde 'groenblauwe weefsel' en is bedoeld voor de hele stad. Hiermee stimuleren we het behouden en versterken van biodiversiteit daar waar de stad natuurbehoud niet als hoofdfunctie heeft, maar waar wel mogelijkheden liggen om natuur de ruimte te geven. Met de Toolbox nib Nijmegen krijgt biodiversiteit een volwaardige plek in het integrale ontwerp- en realisatieproces, wordt er nagedacht over het natuurlijk systeem en dragen we gezamenlijk bij aan het behoud en versterking van bedreigde, maar ook de meer algemene plant- en diersoorten. Voor hoge opbrengsten op het gebied van natuur, klimaat en gezonde leefomgeving zijn lage investeringen nodig.

Reikwijdte

De Toolbox nib Nijmegen is van toepassing op gebouwen en daaraan gerelateerde grond op de kavel van de initiatiefnemer. Deze betreft zowel nieuwbouw als bestaande bouw en

kent een habitatbenadering met twee belangrijke pijlers: (1) het aanbrengen van **verblijfplaatsen** in/aan een gebouw voor gebouwbewonende soorten (d.w.z. gierzwaluw, huismus en vleermuizen) en (2) het realiseren van groenmaatregelen t.b.v. een **geschikte leefomgeving** voor zogenoemde doelsoorten. De doelsoorten vertegenwoordigen een specifiek leefgebied en geven richting aan de keuzes die worden gemaakt bij de toepassing van natuurinclusieve maatregelen. Naast het treffen van natuurinclusieve maatregelen stimuleert de Toolbox nib Nijmegen om bestaand groen en bestaande verblijfsvoorzieningen te behouden.

Participatie

Bij de totstandkoming van de Toolbox nib Nijmegen zijn ontwikkelaars, woningcorporaties, architecten, experts en interne vakdisciplines betrokken. Omdat de Toolbox nib Nijmegen ook betrekking heeft op particuliere woningen laten we in 2024 een burgerpanel onderzoek uitvoeren onder andere om te peilen in hoeverre inwoners bekend zijn met en bewust zijn van biodiversiteit en natuurinclusief bouwen en om de werkbaarheid van de Toolbox nib Nijmegen te polsen.

Doorontwikkeling van Toolbox Waalsprong

Op dit moment geven we regels voor natuurinclusief bouwen enkel mee bij grotere gebiedsontwikkelingen (nieuwbouw). Dit doen we via een oplegnotitie die direct afstamt van de Toolbox Waalsprong. De Toolbox nib Waalsprong voorziet niet in de potenties voor de bestaande stad; het richt zich niet tot bestaande bouw en voorziet niet standaard in het realiseren van groenmaatregelen t.b.v. een geschikte leefomgeving. Naast nieuwbouw vindt echter een groot deel van ruimtelijke ingrepen plaats binnen de bestaande bouw (denk aan renovatie en/of dak- en spouwmuurisolatie). Daarbij is het van belang dat er niet enkel naar het aanbieden van verblijfplaatsen wordt gekeken, maar ook naar het creëren van een geschikte leefomgeving. Met de Toolbox nib Nijmegen wordt natuurinclusiviteit gemeentebreed toegepast, ook daar waar al is ontwikkeld, en gaat de aandacht uit naar een zogenaamde habitatbenadering in plaats van een puntensysteem.

Inbedding omgevingsplan

Om de Toolbox nib Nijmegen in alle situaties toe te passen is een regel nodig in het Omgevingsplan. Dit verloopt volgens een procedure waarbij een thematische wijziging van het omgevingsplan wordt vastgesteld door de raad. Na vaststelling van de Omgevingsplanregel wordt de initiatiefnemer via het spoor van de vergunningencheck vroeg in de procedure op de hoogte gebracht van de werkwijze en verplichting van de Toolbox nib Nijmegen. Exacte ingangsdatum is afhankelijk van de planning omgevingsplan; streefdatum is 1 januari 2025. Omwille van gewenning voeren we de regel natuurinclusief bouwen geleidelijk in en wordt deze voor bestaande bouw van particulieren een jaar later van kracht.

Omdat er veel gebouwd wordt in Nijmegen leggen we per 1 januari 2024, vooruitlopend op het vaststellen van de regel in het Omgevingsplan, de Toolbox nib Nijmegen als verplichting op bij nieuwbouw waar de gemeente eigenaar en/of opdrachtgever van is. Op deze wijze doen we per direct ervaring op met het toepassen van de toolbox.

Gebruikersvriendelijk

De Toolbox nib Nijmegen biedt gebruikers ruimte om zelf keuzes te maken en moet tegelijkertijd ook toetsbaar zijn. De voorliggende beschrijving van de Toolbox nib Nijmegen oogt lastig voor bewoners en andere gebruikers. Om het gebruiksgemak te vergroten wordt momenteel gewerkt aan een digitale, interactieve Toolbox nib Nijmegen. Hierin staat de gebruiker centraal; vragen, keuzes en informatie worden op maat gepresenteerd. We verwachten dat de digitale toolbox gereed is voordat de verplichting officieel is ingebed in het omgevingsplan.

Bij alle ruimtelijke ingrepen (zoals ook spouwmuurisolatie) gelden eisen vanuit de Wet Natuurbescherming (Wnb) waarvoor de Provincie bevoegd gezag is. De verplichting van de Toolbox nib Nijmegen staat daarmee los van de verplichting van de Wet natuurbescherming. Met de Toolbox nib Nijmegen creëren we standaard ruimte voor de natuur en wordt er niet uitsluitend gekeken naar beschermde soorten, maar naar natuur in brede zin (de basiskwaliteit natuur). Wel kan het met name bij particulieren voorkomen dat de verplichting van natuurinclusieve maatregelen met elkaar overeenkomen. In dat geval vullen de twee verplichtingen elkaar aan i.p.v. dat er dubbele eisen worden gesteld. Om te voorkomen dat er verwarring ontstaat bij particulieren dient hier duidelijk over te worden gecommuniceerd. Om dit zorgvuldig te doen is ervoor gekozen dat de Toolbox nib Nijmegen voor bestaande bouw van particulieren een jaar later van kracht is t.o.v. de ingangsdatum. Overigens vraagt de Wnb veel van particulieren wanneer zij ruimtelijke ingrepen toepassen aan hun woning en grond. Eigenaren zijn namelijk zelf eindverantwoordelijk om te handelen conform de Wnb. Daar waar mogelijk probeert de gemeente particulieren te ontlasten. Hierbij valt te denken aan een (pre-) soortmanagementplan m.b.t. het na-isoleren van een particuliere woning.

Financiën

We zullen zoveel mogelijk de kosten voor het toetsen en voor steekproefsgewijs toezicht en handhaven van de maatregelen dekken vanuit de leges vanaf 2025. Als blijkt dat niet alle kosten via de leges mogen worden verhaald, zal hiervan tzt een afzonderlijk dekkingsvoorstel komen.

Kosten van uitvoering van natuurinclusieve maatregelen zijn voor de initiatiefnemer. Gemeente Nijmegen is zelf ook initiatiefnemer. Mocht de Toolbox nib Nijmegen leiden tot vraagstukken met betrekking tot bouwprojecten en de grondexploitatie dan leggen we deze voor aan de raad.

Diverse externe onderzoeken laten zien dat baten van natuurinclusief bouwen de kosten ruim overstijgen. Deze baten zitten hem onder andere in: waardestijging gebouw, betere luchtkwaliteit, energiebesparing, gezonde leefomgeving. Deze zijn pas op lange termijn merkbaar in verschillende beleidsterreinen, maar zijn lastig uit te drukken in kostenbesparing.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlagen

1. Infographic Toolbox natuurinclusief bouwen Nijmegen, november 2023
2. Toolbox Natuurinclusief Bouwen, leidraad gemeente Nijmegen, november 2023